

ULASAN BUKU /BOOK REVIEW

Rashila Ramli. 2018. Ke Arah Pembangunan Rantau Damai, Dinamika Asia Tenggara dan Laut China Selatan.

Bangi: UKM Press

Review by Hanizah Idris

Department of South East Asian Studies, Universiti Malaya

Buku Syarahan Perdana terbitan Penerbit UKM, 2018 yang bertajuk “Ke Arah Pembangunan Rantau Damai, Dinamika Asia Tenggara dan Laut China Selatan” ini telah disampaikan oleh Profesor Dr. Rashila Ramli. Beliau telah menyusun syarahannya mengikut topik-topik terpilih bersesuaian dengan topik perbincangan utama termasuk Laut China Selatan: daripada rantau kegunaan bersama kepada rantau konflik, pemacu konflik, dan mungkinkah rantau konflik berubah ke rantau damai. Saya berpandangan bahawa syarahan ini adalah bertepatan dengan situasi Laut China Selatan pada hari ini yang dahulunya merupakan sebuah rantau damai sejak zaman berzaman sebelum bertukar menjadi rantau konflik pada hari ini.

Profesor Dr. Rashila Ramli telah memulakan syarahannya dengan menjelaskan teori, metodologi dan persoalan-persoalan utama yang dibincangkan dalam buku syarahan perdana ini. Dua konsep yang pada pendapat saya sangat menarik iaitu penyelamatan (*securitization*) dan nyahpenyelamatan (*desecuritization*) ke arah mewujudkan rantau damai di Laut China Selatan telah digunakan di sepanjang perbincangan dalam buku ini. Menurut beliau, konsep ini sering digunakan oleh para sarjana terdahulu seperti Barry Buzan, Ole Waever dan Jaap de Wilde apabila membincangkan tentang isu konflik dan keselamatan di rantau ini.

Untuk memudahkan pemahaman tentang konflik di Laut China Selatan, Profesor Dr. Rashila telah menyenaraikan empat pemacu konflik iaitu mengakses pergerakan dan rizab hidrokarbon, stok perikanan yang semakin kurang, meningkatkan keupayaan ketenteraan dan penguatkuasaan undang-undang dan peningkatan semangat nasionalisme yang dikatakan sebagai menggugat kestabilan rantau ini. Pentingnya Laut China Selatan lebih-lebih lagi kepada negara yang terlibat seperti Vietnam yang berazam untuk mengukuhkan ekonomi maritimnya daripada 48% KDNK kepada 55% pada tahun 2020. Selain itu, Vietnam juga antara dua buah negara bersama Malaysia yang mendahului peningkatan dalam ketenteraan. Sementara Filipina masih mengharapkan bantuan Amerika Syarikat.

Secara keseluruhannya, saya berpendapat bahawa penulis telah menggunakan kaedah persembahan yang menarik dengan menyertakan jadual bagi menjelaskan tentang konflik di Laut China Selatan di mana semua peristiwa disusun mengikut kronologi dari tahun 1974 hingga 2017. Dengan kaedah ini ia bukan sahaja memudahkan pemahaman tetapi membolehkan pembaca yang tidak mempunyai pengetahuan berkaitan isu keselamatan di Laut China Selatan, memahami dan mengikuti perbincangan ini dengan baik.

Di bahagian pertengahan buku syarahan perdana ini penulis telah menimbulkan persoalan yang menarik iaitu mungkinkah rantau konflik berubah ke rantau damai? Menurut beliau, peneraju pemikiran pendamaian mengambil kira peranan penting yang dimainkan oleh Komuniti Politik-keselamatan ASEAN bagi memastikan rantau Asia Tenggara kekal aman dan bebas. Menurut beliau lagi untuk mengkonstruksikan semula penyelamatan Laut China Selatan, proses nyahpenyelamatan harus dilakukan yang memberi fokus kepada tiga agen pemikiran pendamaian iaitu: 1) pemimpin nasional dan ahli parlimen, 2) ASEAN yang berupaya membentuk kelakuan sesebuah negara, dan 3) peneraju pemikiran yang membicarakan sudut pandang Nusantara dan *mediterranean*. Peneraju pemikiran pendamaian ini boleh dilihat sebagai ejen nyahpenyelamatan Laut China Selatan. Menurut beliau usaha dari atas ke bawah dan bawah ke atas institusi ini dapat memberi pemikiran alternatif ke arah menjadikan semula Laut China Selatan sebagai rantau sepuanya atau rantau damai.

Akhir sekali saya bersetuju dengan beberapa strategi ke arah pendamaian yang telah diutarakan oleh beliau selaras dengan usaha nyahpenyelamatan. Antara strategi penting adalah pembentukan satu dasar maritim yang kukuh termasuk di Malaysia berdasarkan lapan sektor Dasar Maritim Bersepadu Kebangsaan (DMBK). Dalam

kesimpulan, beliau juga menekankan bahawa proses nyahpenyelamatan Laut China Selatan adalah satu proses yang menekankan kepada keselamatan insan, di mana negara mempunyai tanggungjawab memberi yang terbaik untuk rakyat. Dari segi pemikiran, beliau turut menegaskan bahawa paradigma konflik perlu berubah kepada paradigma damai dalam kalangan pelbagai pemegang taruh melalui pemanfaatan ASEAN dan ASEAN++ sebagai mekanisme pembinaan keamanan serantau. Manakala dalam konteks yang lebih luas, pembangunan negara perlu mengambil kira integrasi ASEAN dan Agenda Global 2030 Matlamat Pembangunan Lestari di mana menurut beliau dasar yang memberi tumpuan kepada Pembangunan Rantau Sepunya berteraskan keamanan akan meningkatkan kesejahteraan di Nusantara ini.